

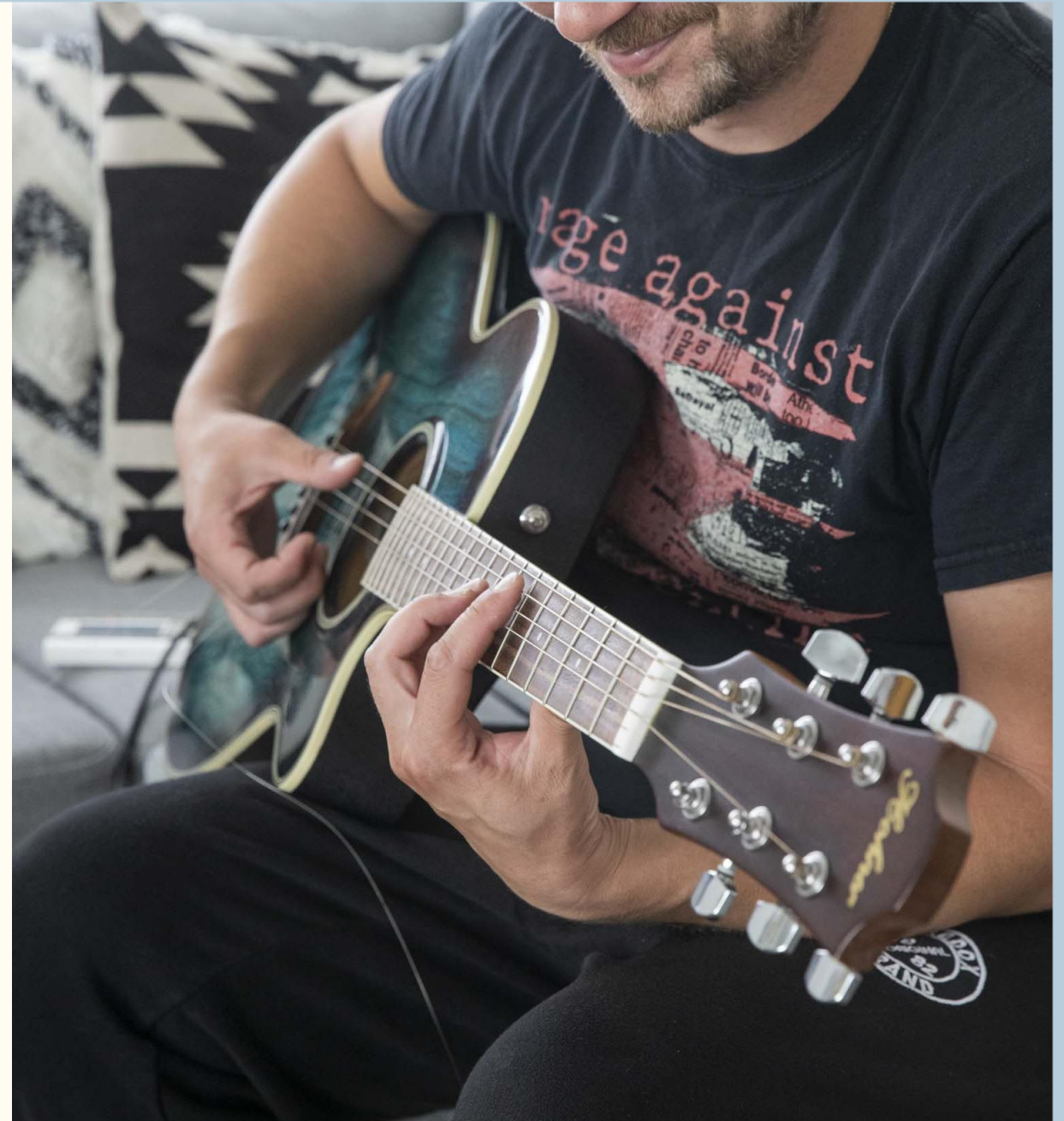
Asunto ensin –malli ratkaisuna asunnottomuuteen

Mia Saarela,

Asunto ensin Verkostokehittäjät

4.12.2023

Y-Säätiö

Esityksen rakenne

- Asunto ensin Verkostokehittäjät
- Asunnottomuus Suomessa – eilen ja tänään
- Asunto ensin malli – perusajatus
- Miten rakentaa tulevaa?

Asunto ensin Verkstokehittäjät

- Asunto ensin –mallin juurruttaminen ja levittäminen asunnottomien palveluissa yhteistyössä järjestöjen, kaupunkien ja hyvinvointialueiden kanssa
- Kehittämistyön alusta kansalliselle asunnottomuustyölle
- Koulutukset, asunnottomuusseminaari, uutiskirje, aineistopankki

Asunto ensin

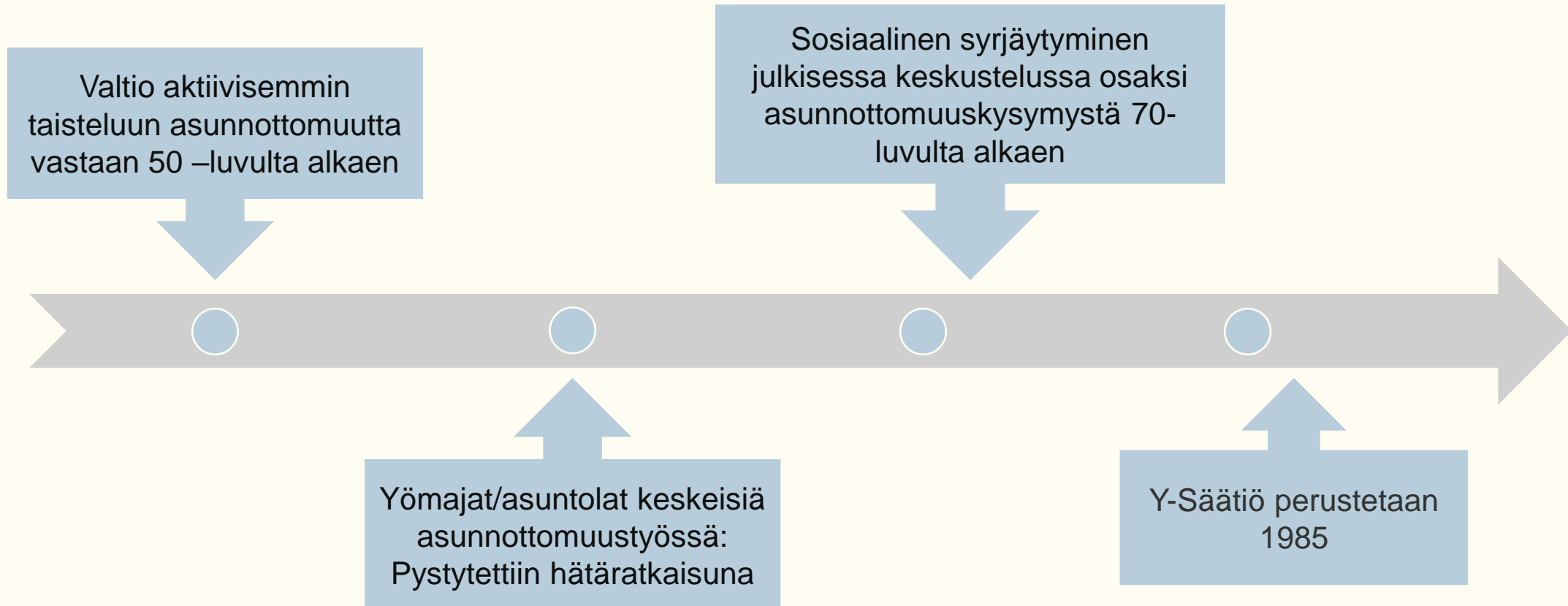

Valtakunnallisen asunnottomuusseminaarin ilmoittautuminen on auki

Tampereen kaupunki, Pirkanmaan hyvinvointialue, Sosiaalialan osaamiskeskus Pikassos, Y-Säätiö, Asunto ensin Verkstokehittäjät sekä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) järjestävät Valtakunnallisen asunnottomuusseminaarin maanantaina 16.10. klo 9–16.

Asunnottomuustyö eilen

Asunnottomuustyöllä on pitkät juuret Suomessa:

Asunnottomien määrä Suomessa

1985: 20 000 asunnotonta

2022: 3686 asunnotonta

-82%

Asunto ensin –mallin vakiintuminen

2008-2011 Pitkäaikais-
asunnottomuuden poistamisohjelma
(PAAVO 1): *Asuntoloista eroon, asunto
ensin –työn kehittäminen*

2016-2019
Asunnottomuuden
ennaltaehkäisyn
toimenpideohjelma (AUNE):
Ennaltaehkäisy painopisteeksi

2012-2015 Pitkäaikais-
asunnottomuuden
poistamisohjelma (PAAVO 2):
*Hajautettu asuminen ja liikkuva
tukityö, lopullinen luopuminen
yömajoista*

Hallitusohjelma
2019:
*Asunnottomuuden
puolittaminen 2023
ja poistaminen
2027*

Kansallinen asunnottomuuden puolittamisohjelma 2020-2023 (AE ensimmäisen kerran mainittuna)

1. Tavoitteena puolittaa asunnottomuus (ja poistaa 2027 mennessä)
2. 11 suurinta ”asunnottomuus” kaupunkia, joissa omat toimenpideohjelmansa
3. Sosiaalisen asumisen osuus lisätään 25% → 30% uudisrakentamisesta
4. Asumisneuvonnannan lakisääteistäminen
5. Matalan kynnyksen palveluiden kehittäminen ja kotiin vietävän tuen muotojen kehittäminen

Asunto ensin –malli on kansainvälisesti ainutlaatuinen

ASUNTO ON
IHMISOIKEUS

ENSIN ASUNTO,
SITTE
RATKAISTAAN
MUUT ONGELMAT

TARVITTAVA
TUKI
TAATAAN

ASUTAAN
SIELLÄ MISSÄ
MUUTKIN

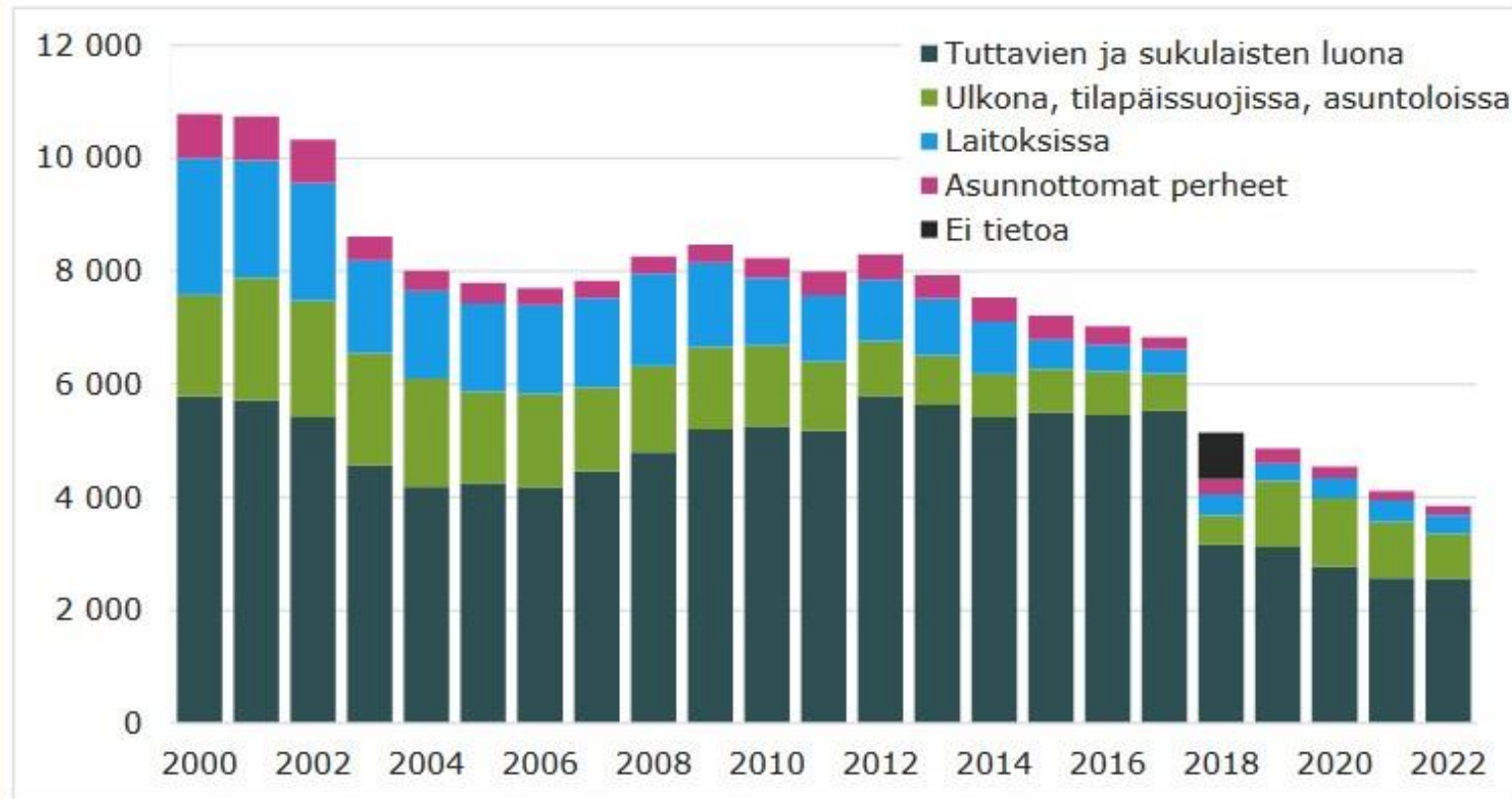
OMA
VUOKRASOPIMUS

Aika ennen Asunto ensin -mallia

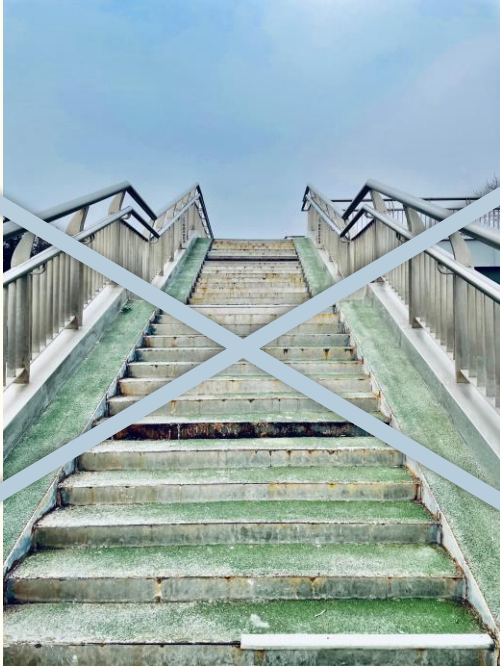
- Asunnottomuustyöllä vähennettiin asunnottomien määrää merkittävästi etenkin 80-luvulta alkaen
- Monet toimet eivät silti auttaneet pitkäaikaisasunnottomuuden poistamisessa

Pitkäaikaisasunnoton = Asunnottomuus
kestänyt vähintään vuoden tai henkilö on
ollut asunnoton useasti viimeisen kolmen
vuoden aikana

Asunnottomuuden kehitys Suomessa

Muutos ideologiassa

- Edellytetään sitoutumista hoitoon/raittiuteen ym.
- Oma asunto viimeinen "palkinto"

Asunto ensin

- Oma asunto ihmisoikeus ja perusta muulle elämälle
- Oma vuokrasopimus (AHVL:n mukainen)
- Tuki asumiseen

Portaittainen asuttamisjärjestelmä

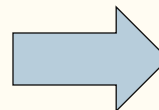
- Kuntoutuminen vaiheittain
- Viimeisenä ”palkintona” oma koti
- Edellytyksinä raittius, hoitoon sitoutuminen tai itsenäisen elämän taitojen opettelu
- Yömajoissa varoitukset johtivat uloskirjaamiseen eikä päihtyneenä saanut tulla sisään

Ongelmana jumiutuminen järjestelmään:

- Riskinä menettää asunto, jos ei pysty sitoutumaan tiukkoihin ehtoihin

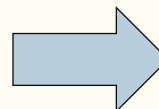
Asunto ensin

A) Valinnan vapauden kunnioittaminen

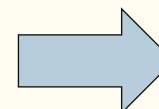
**Asukkaan toiveita
kuunnellaan: Tehdään
yhdessä päätökset**

B) Itsenäisen elämän mahdollistaminen

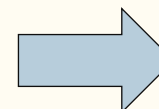
**Pysyvä asunto ilman
vaatimusta muuttua**

C) Kuntoutus ja voimaannuttaminen

**Lupaus tukea asukasta:
Estetään asunnottomuuden
uusiutuminen**

D) Integraatio yhteisöön ja yhteiskuntaan

**Tuetaan asukasta
itsenäiseksi toimijaksi
tulemisessa**

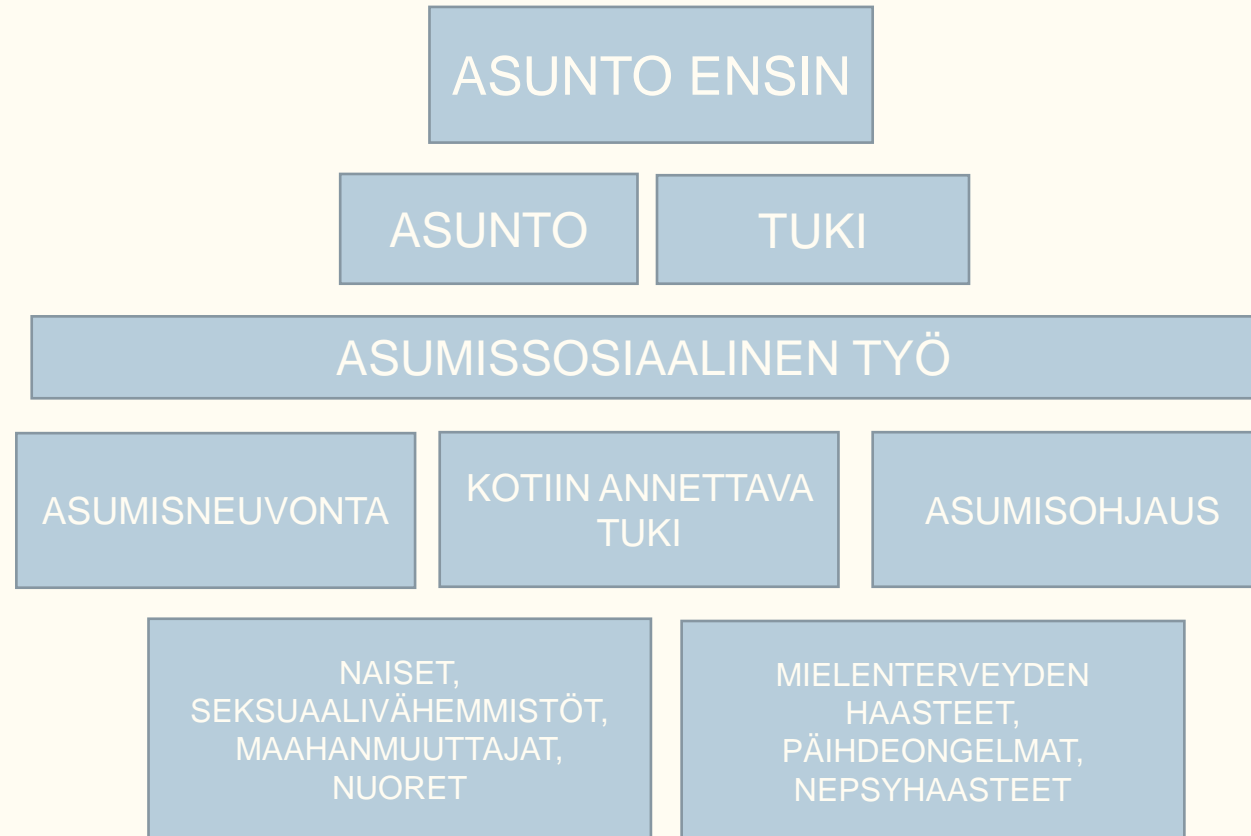
Asunto ensin –mallin perusta

Asumisratkaisu: vuokrasuhteeseen perustuva itsenäinen asunto (normaali vuokrasopimus)

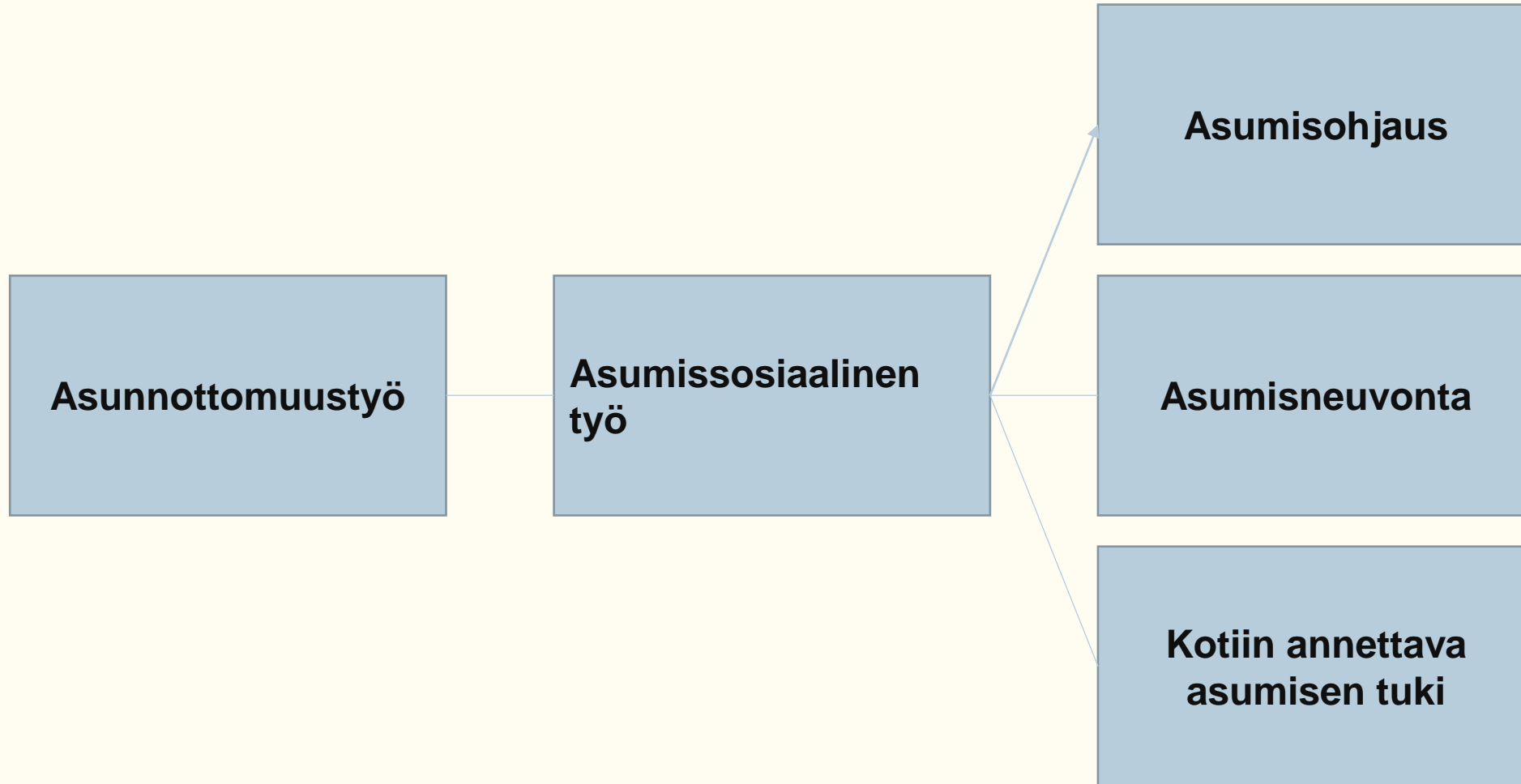
Tuen eri muodot

- Taloudellinen tuki/ työllistyminen
- Yksilökohtainen ammatillinen tuki (ICM,CTI,ACT,FACT)
- Peruspalveluiden kautta saatava erityisosaaminen, hoito ja kuntoutus
- Rakenteellinen/yhteisöllinen tuki
 - vertaistuki/asukkaiden omaehtoinen yhteisö
 - asumismuodot: hajasijoitettu pienasunto, tuetun asumisen yksikkö
 - päihteetön asumisyhteisö

Asunto ensin

Asumissosiaalinen työ

Asumissosiaalinen työ (Riitta Granfelt)

- Asumissosiaalinen työ on asunnottomien, asunnottomuutta kokeneiden sekä asunnottomuusuhan alla elävien parissa tehtävää työtä, jonka avulla pyritään vastaamaan asumista vaarantaviin psykososiaalisiin ja käytännöllisiin ongelmiin. Tavoitteena on asumisen turvaaminen ja asunnottomuuden ennaltaehkäisy.
- Asumissosiaalinen työ on asiakkaan ja ammattilaisen välistä vuorovaikutustyötä yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla sekä rakenteellista asumisen ja palvelujärjestelmän epäkohtiin kohdentuvaa moniammatillista työtä.

Asumisneuvonta

Ennaltaehkäisevän
asunnottomuustyön
kohdentuminen

1) Asumisen turvaaminen,
asunnottomaksi
ajautumisen estäminen

Asumisen haasteisiin
puuttuminen yhdessä
isännöinnin kanssa, asukkaan
tukeminen rahankäytössä ja
vuokran maksun hoitamisessa

2) Asunnottoman tilanteen
pahenemisen
ehkäiseminen

Turvallisen yösijan
järjestäminen, ohjaaminen
tarvittaviin palveluihin

3) Asunnottomuuden
uusiutumisen estäminen

Osallisuuden ja yhteiskuntaan
kiinnittymisen vahvistaminen
Ohjaaminen palveluihin: Esim.
Sosiaalityö, mt –palvelut

Asunto Ensin –mallin vaikuttavuus

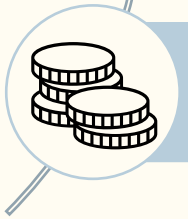
- Vaikuttavuus ja tulokset näkyvät inhimillisessä hyvinvoinnissa sekä taloudellisissa säästöissä:

Asunnottomuus ja asunnottomuuden kokeminen vähenee

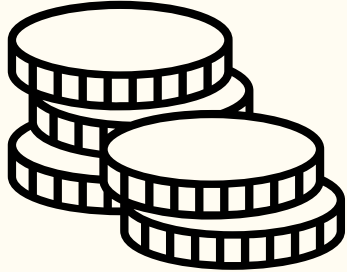

Asunnottomien elämänlaatu kohenee

Asunto Ensin –malli on kustannustehokas

Asunto Ensin –mallin vaikuttavuus taloudellisesti

Asunnoton henkilö voi aiheuttaa monenlaisia kuluja, joista muutamia esimerkkejä alla. Asunto Ensin –mallin avulla moniin näistä on mahdollista puuttua varhaisessa vaiheessa.

Terveydenhoito

- Käynnit yleislääkärillä
- Käynnit erikoislääkärillä
- Käynnit sairaanhoitajalla
- Terveydenhoidon ammattilaisen käynnit
- Sairaalayöpymiset
- Tapaturmat
- Poliklinikkakäynnit
- Muut käynnit terveydenhuollossa
- Ambulanssin käyttö

Oikeudelliset palvelut

- Pahoinpitelyt/varkaudet
- Poliisi pysäyttää kadulla
- Poliisi pysäyttää ajoneuvossa
- Pidätykset
- Oikeudenkäynnit
- Vankilatuomiot
- Oikeusavustajan käynnit
- Poliisin säilöönotto (vrk)
- Vankila (vrk)
- Tutkintavankeus (vrk)

HUOM. Asunto Ensin –malli voi myös nostaa kustannuksia esim. asunnottoman päästessä sellaisten palveluiden ja tuen piiriin, jossa hän ei aiemmin ole ollut

→ Nousevat kustannukset eivät aina ole huono asia

Asunto ensin tulevaisuuden haasteet

- Vuokrasuhteeseen perustuva pysyvä asuminen/ tilapäiset asumisratkaisut
- Ulkona asuvat/ haastavat 20%
- Piiloasunnottomuus
- Pirstaleinen palvelujärjestelmä, palvelut ammattilaisten suunnittelema -> tiivis yhteistyö eri toimijoiden välillä
- AE-periaatteen mukainen etsivä työ

Asunto ensin - tulevaisuuden haasteet

- Asunnottomuuden profiilin muutos
 - intensiivisemmän tuen tarve
 - sotepalveluiden integrointi AE-mallin mukaiseen työhön
- palveluiden ja yhteistyörakenteiden organisoituminen hyvinvointialueilla on kesken – ohjelmatyön merkitys
- toimivien asumis- ja tukiratkaisujen järjestäminen kaikista haastavimmille asiakasryhmille (rikosseuraamusasiakkaat, nuoret huumeiden käyttäjät, päihde- mielenterveysasiakkaat)
- sosiaaliturvan heikentyminen
- asunnottomuuden poistaminen vs. pitkäaikaisasunnottomuuden poistaminen

Onko Asunto ensin valmis?

- Asunto ensin –malli ei ole itsetarkoitus, vaan se on tarkoitettu palvelemaan asunnottomuuden poistamistavoitetta
- **Asunto ensin –mallia voi ja pitää kehittää**
- Asunto ensin –mallissa yhteistyökulttuuri on ensiarvoisen tärkeää

Jotta
jokaisella
on koti

Y-Säätiö